

Dagvattenstrategi

Styrdokument

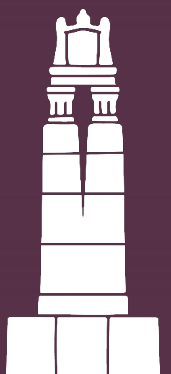
Datum och paragraf: 2025-10-15 § 162

Beslutsfattare: Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig: Verksamhetschef samhällsbyggnad

Diarienummer: SeN/2025:114

Dagvattenstrategi

Dagvattenstrategi

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte	4
Mål	4
Hur målet nås:	4
Omfattning och giltighetstid	5
Översikt	5
Dagvattenhantering och viljeinriktning	6
Dagvattnets innehåll och användningsområden	7
Dagvattnets plats i stadsmiljön	7
Ansvar och organisation	8
VA-huvudman	9
Kommunledningsstaben	9
Samhällsbyggnad	10
Bygglov	10
Miljö	10
Eda Bostads AB	10
Väghållare	11
Fastighetsägare	11

Dagvattenstrategi

Inledning

Dagvatten är vatten som tillfälligt rinner på gator och mark som exempelvis regnvatten, smältvatten, spolvatten eller framträngande grundvatten. När marken blir hårdgjord och grönska försvinner ändras markens förutsättningar att naturligt hantera dagvattnet. I ett framtida klimat väntas ett förändrat nederbördsmonster med fler och mer intensiva regn och vid skyfall kan områden som annars är torra bli översvämmade på grund av att marken eller ledningsnätet inte kan omhänderta det tillfälligt ökade flödet. Detta i kombination med ökat byggande kan bli en stor utmaning ur ett dagvattenperspektiv. Eda kommun och dess bolag är därmed i behov av en gemensam strategi för hur dagvattnet kan hanteras på ett säkert och hållbart sätt nu och i ett framtida klimat.

Kommunen har ambitionen att eftersträva en dagvattenhantering som efterliknar naturen genom avdunstning, fördröjning eller infiltration i mark. Vid fysisk planering och i projektutförande är en målsättning att bevara genomsläppliga markytor och grönska som naturligt kan omhänderta dagvatten samt avleda dagvatten till områden som tål en tillfällig översvämning.

Strategin förtydligar ansvar för omhändertagandet av dagvatten. Ansvaret skiljer sig beroende på om det är befintlig bebyggelse eller planering av ny bebyggelse samt om det är dagvatten i form av normalt regn eller skyfall som ska hanteras. Strategin fokuserar på dagvatten som uppstår i befintlig bebyggd miljö och i samband med bebyggelseutveckling.

Som underlag till strategin finns tidigare framtagna styrdokument i form av exempelvis VA-plan (beslutad i KS 2021-01-13, reviderad i Servicenämnd 2025-08-14), VA-policy (beslutad i KF 2021-01-27) och Översiktsplan (laga kraft 2015-01-13) samt Planeringsstrategi Eda kommun (beslutad i KF 2024-02-21). Det finns även fördjupade översiktsplaner, risk- och sårbarhetsanalyser, en klimatanpassningsstrategi, en hållbarhetsstrategi, miljö- och energiplan, skyfallskarteringar och naturvårdsstrategi. Vidare finns det även utredningar, kartunderlag och erfarenheter hos kommunens och bolagens personal som ger viktig kunskap som aktivt behöver beaktas och hämtas in för att kunna omhänderta dagvatten på ett hållbart sätt.

Dagvattenstrategin har tagits fram genom ett sektorövergripande arbetssätt för att skapa samsyn kring ansvarsförhållanden och för att skapa en långsiktig, hållbar och enhetlig hantering av dagvattenfrågorna i kommunens planering, underhåll och drift.

Strategin är fastställd av kommunfullmäktige och gäller för Eda kommun och dess bolag. Strategin är delvis finansierad av LOVA-bidrag (Lokala vattenvårdsprojekt) genom Länsstyrelsen Värmland.

Dagvattenstrategi

Syfte

Dagvattenstrategin syftar till att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar dagvattenhantering där dagvattnet kan renas och/eller fördröjas. Syftet är i linje med Västerhavets åtgärdsprogram (2022–2027) som omfattar åtgärder för kommuner kopplade till dagvatten. Bland annat åtgärd 4 ”fysisk planering enligt plan- och bygglagen” och åtgärd 5 ”VA-plan inklusive dagvatten”. Enligt åtgärderna ska kommunen genomföra översikts-, detalj- och VA-planering samt prövning och tillsyn så att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten följs. Strategin följer även aktiviteter kopplade till dagvatten i kommunens VA-plan.

Enligt plan- och bygglagen, (PBL) är det en kommunal angelägenhet att planera användning av mark och vatten. Kommunen ansvarar för att bedöma platsens lämplighet för ett visst ändamål där bland annat risken för översvämning ska bedömas och planering ska ske för att säkerställa att markanvändningen blir lämplig. Det är därmed viktigt att dagvattenfrågan lyfts i ett tidigt skede vid fysisk planering. Vidare ska kommunen arbeta för att alla ytvatten ska uppnå miljökvalitetsnormerna. I kommunens planeringsstrategi har dagvattenhantering identifierats som en viktig fråga att fortsatt arbeta med, både hanteringen vid planläggning och i projekt samt arbetsfördelning mellan olika aktörer.

Syftet med strategin är att ta fram vision, mål och viljeriktningar för det fortsatta arbetet med dagvatten för kommunen och dess bolag. Strategin ska samverka med andra styrdokument, exempelvis VA-plan och klimatanpassningsstrategi som visar på aktiviteter/åtgärder för dagvatten och skyfall samt kommande översiktsplan och revidering av fördjupade översiktsplaner som kommer att peka ut ytor för dagvatten- och skyfallshantering.

Vision

Eda kommun med dess bolag skapar förutsättningar för en hållbar dagvattenhantering nu och i ett framtida klimat.

Mål

Eda kommun med dess bolag ser gemensamt till att det i bebyggelseutveckling och utveckling av befintliga miljöer skapas förutsättningar för genomförande av en hållbar dagvattenhantering och klimatanpassning.

Hur målet nås:

- Säkerställa inför exploatering och byggnation att dagvattenhanteringen inte äventyrar miljökvalitetsnormerna.
- Utredda hållbara dagvattenlösningar som är anpassade efter platsens förutsättningar.

Dagvattenstrategi

- Förespråka bevarande och skapande av gröna lösningar framför konventionella underjordiska anläggningar med utgångspunkt att skapa synergieffekter med ekosystemtjänster och biologisk mångfald.
- Planera stadsmiljön för att tåla tillfällig översvämning av utvalda platser vid skyfall.
- Planera för skyfall i befintliga områden

Omfattning och giltighetstid

Strategin är fastställd av kommunfullmäktige och gäller för Eda kommun och dess bolag. Strategin gäller tills vidare.

Översikt

Dagvattenstrategin omfattar bland annat följande områden:

- Dagvattenhantering och viljeinriktning
- Dagvattnets innehåll och användningsområden
- Dagvattnets plats i stadsmiljön
- Ansvar och organisation

Dagvattenstrategi

Dagvattenhantering och viljeinriktning

Kommunen har ambitionen att eftersträva en dagvattenhantering som efterliknar naturen genom avdunstning, fördröjning eller infiltration i mark. Vid ombyggnation i befintlig miljö eller bebyggelseutveckling i område med naturmark är det därmed viktigt att se över markens förutsättningar och hur dagvattnet hanteras naturligt i befintlig situation.

Dagvattensystem ska utformas med hänsyn till platsspecifika aspekter, dagvattnets föroreningsgrad och recipientens känslighet. Utgångspunkten för dagvattenhanteringen är att en försämring av befintlig situation ej får ske. Om en exploatering eller liknande väntas resultera i en ökning av dagvattenflöde behöver denna hanteras i ytor som tål en tillfällig översvämning. Här är befintlig naturmark en resurs som kan bevaras och användas för dagvattenhantering där det är lämpligt. Ytor kan även skapas i form av diken och fördröjningsmagasin.

Om även dagvattnets kvalitet försämras i förhållande till befintlig situation bör dagvattnet renas för att inte äventyra miljö kvalitetsnormerna för dagvattnets recipient. Rening kan ske i naturmark eller i den fördröjningslösning som väljs.

Det gäller att välja rätt typ av dagvattenanläggning för det aktuella området så att anläggningens funktion säkerställs över tid. Det är viktigt att ta ett helhetsgrepp och se till ekonomiska, ekologiska, sociala värden och framtida drift vid utredning av lämplig anläggning. Markens förutsättningar och dagvattenanläggningens förmåga att omhänderta dagvatten ändras i och med naturliga årstidsvariationer och klimatförändringarnas effekt på exempelvis nederbörd och torka. Dessa utmaningar behöver beaktas vid utformning, dimensionering samt drift- och skötsel för att säkerställa att önskad fördröjning och rening uppnås i mest möjliga mån även vid exempelvis isbildning och torka.

En öppen dagvattenhantering är att föredra då den generellt ger ett högre ekologiskt och socialt värde. Att kommunen ska jobba med dagvattenlösningar som efterliknar naturen är även beskrivet i kommunens hållbarhetsstrategi och miljö- och energiplan.

Som stöd vid val av dagvattenanläggning finns [VA-guidens öppna anläggningswiki](#). Anläggningswiki innehåller information om olika dagvattenanläggningar och tips om vad som är bra att ha i åtanke vid val av anläggning, dimensionering, drift och underhåll samt tillsyn.

Dagvattenstrategi

Dagvattnets innehåll och användningsområden

Dagvattnet kan innehålla varierande koncentrationer och mängder av prioriterade ämnen och näringsämnen, vilka kan ha en negativ påverkan på yt- och grundvatten. Dagvattnets ursprung och markanvändningen i dagvattnets avrinningsområde spelar stor roll för föroreningsinnehållet. Dagvattnets innehåll har i sin tur betydelse för vilken dagvattenhantering som är lämplig.

Eda kommuns viljeinriktning;

- I varje projekt och detaljplan ska dagvattnets avrinningsområde utvärderas och ses över för att bedöma lämplig dagvattenhantering med avseende på förväntad föroreningsgrad och dimensionerat ökat dagvattenflöde enligt gällande vägledning från Svenskt Vatten.
- En försämring får inte ske med avseende på föroreningsbelastning till recipient.
- Dagvatten från tak ska i möjligaste mån inte anslutas till dagvattenledning för att inte belasta ledningsnätet mer än nödvändigt. Takvatten och annan regnuppsamling kan användas till bevattning där det är lämpligt beroende på dagvattnets förväntade föroreningsinnehåll.
- Markinfiltration ska eftersträvas genom att bibehålla eller skapa genomsläppliga ytor och naturmark eller grönytor.

Dagvattnets plats i stadsmiljön

Att fördröja och rena dagvatten kräver plats i stadsutrymmet och kan behöva stora ytor. I stadsmiljö är det ofta stor konkurrens om ytor både över och under mark. Dagvattenhanteringen är som mest utmanande vid lågpunkter.

Skyfallskarteringen visar var vatten samlas i de centrala delarna av Charlottenberg och Åmotfors. Även klimatanpassningsstrategin pekar på problemområden. Sveriges geologiska undersöknings kartvisningsverktyg 1 ger en översiktlig bild av markens förutsättningar för att få en uppfattning om vilken dagvattenhantering som är lämplig.

Kommunen behöver visa hur dagvattenhanteringen kommer att lösas vid detaljpanelläggning. Förutsättningar som behövs för att genomföra dagvattenlösningar som krävs kan skapas genom planbestämmelser. Rening av ökat dagvattenflöde kan behövas för att miljö kvalitetsnormer i vattenförekomster inte ska äventyras.

Eda kommuns viljeinriktning;

- Undvik att planera bebyggelse i lågpunkter och instängda områden där dagvattenhanteringen blir en för svår och kostsam utmaning.
- Vid detaljpanelläggning ska platsens förutsättningar för dagvattenhantering undersökas tidigt och vid behov ska ytor avsättas för rening och fördröjning av

Dagvattenstrategi

ökat dagvattenflöde som detaljplanen ger upphov till. Kommunen ska säkerställa att det dagvatten som uppkommer inte påverkar omkringliggande områden negativt.

- Dagvattensystem ska utformas med hänsyn till platsens förutsättningar, dagvattnets föroreningsgrad och recipientens känslighet. Utformningen ska, där det är möjligt, medföra ökade estetiska värden samt rekreations- och naturvärden. Där det är möjligt ska multifunktionella ytor användas för dagvattenhantering.
- Vid planering och utformning ska det säkerställas att dagvattenanläggningen behåller sin tilltänkta funktion över tid.
- Kommunen ska verka för att dagvattnet omhändertas lokalt.
- Beräkningar av dagvattenflöde och dimensionering av dagvattensystem ska ta hänsyn till klimatfaktor, minst enligt gällande vägledning från Svenskt Vatten.
- Skyfallsberedskap, motsvarande 100-årsregn, ska eftersträvas i öppna dagvattensystem vid ombyggnationer av allmän platsmark och vid detaljplanläggning.
- Höjdsättning planeras så att avrinning sker mot områden som kan tåla en tillfällig översvämning. Grönområden och befintliga rinnvägar pekas ut i kommande översiktsplan och fördjupad översiktsplan ska bevaras och nyttjas vid exempelvis skyfall.
- Använd de resurser som finns och bevara i mest möjliga mån naturmark, träd och grönska som naturligt fördröjer och renar dagvatten i sin närmiljö.
- Se över om stora vattensamlingar kan undvikas i områden med bebyggelse genom att fördröja dagvatten uppströms i exempelvis dammar, magasin, naturmark eller våtmarker.

Ansvar och organisation

Ansvaret för dagvattenhanteringen är en komplex fråga som behöver lösas genom ett förvaltningsövergripande samarbete och en tydlig ansvarsfördelning. Det är flera lagar som styr dagvattenhanteringen och den är beroende av flera olika regelverk.

Miljöbalken (MB) och lagen om allmänna vattentjänster (LAV) anger utgångspunkterna för dagvattenhanteringen samt ställer krav på exempelvis vattenkvaliteten. Plan- och bygglagen (PBL) anger ansvar för kommunen som vid planering ska ta hänsyn till översvämningssrisker samt risker för människors hälsa och säkerhet.

Dagvattenstrategi

PBL syftar till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för.

Detta ansvar innebär att kommunen vid detaljplaneläggningen ska ha försäkrat sig om att dagvattenhanteringen går att lösa inom planområdet och hur det kan göras.

LAV reglerar VA-huvudmannens ansvar för att inrätta ett verksamhetsområde för dricks-, spill- eller dagvatten. Verksamhetsområde för dagvatten ska inrättas om det med hänsyn till människors hälsa eller miljön finns behov av att lösas i ett större sammanhang inom en befintlig eller blivande samlad bebyggelse.

Ansvaret skiljer sig beroende på vilket typ av regn som nya dagvattensystem ska dimensioneras för. Enligt gällande rekommendationer i Svenskt Vattens P110 ansvarar VA-huvudmannen för upp till ett 10-årsregn i dagvattenledningsnätet medan kommunen ansvarar för ett 100-årsregn.

En hållbar dagvattenhantering kräver i många fall ett samarbete mellan olika avdelningar så att viktig kunskap och erfarenhet fångas upp i arbetet. För att underlätta för samarbetet kommer arbetsrutiner att tas fram som stöd. Nedan listas en ansvarsfördelning för genomförande av denna strategi.

Huvudregeln i denna strategi är att den som är ansvarig för dagvattnet som uppstår ska ansvara för att en hållbar dagvattenhantering kommer till stånd och att drift- och underhåll säkerställs.

VA-huvudman

VA-huvudmannen, Eda kommun, ansvarar för att den allmänna dagvattenanläggningen ska klara att avleda dagvatten i form av normala regn (regn med en återkomsttid på tio år) från fastigheter i områden där dagvattenhanteringen behöver lösas i ett större sammanhang (verksamhetsområde). VA-huvudmannen ansvarar för att anlägga och underhålla anläggningar som ingår i den allmänna dagvattenanläggningen.

Teknik i Väst AB (TiVAB) ansvarar för drift- och skötsel av den allmänna dagvattenanläggningen enligt avtal med Eda kommun.

VA-huvudmannen, genom Teknik i Väst AB, ska bistå kommunen med sin dagvattenkompetens och ge information om möjlighet till anslutning och tillgänglig kapacitet i dagvattenledningsnätet.

Kommunledningsstaben

Kommunledningsstaben ansvarar för kommunens miljöstrategiska arbete, vilket innebär bland annat arbete med hållbarhetsstrategi och miljö- och energiplan. I

Dagvattenstrategi

styrdokumenten framkommer ställningstaganden för bland annat olika vattenrelaterade frågor som dagvatten.

Samhällsbyggnad

Samhällsbyggnad ansvarar bland annat för att ta fram detaljplaner, översiktsplaner och övriga planeringsunderlag. Avdelningen har även ansvar för olika projekt på allmänplatsmark. I dessa planer och projekt ska dagvatten och skyfall utredas och beaktas. Hänsyn behöver tas till naturliga flöden, skyfallsrisker, höjdsättning samt miljön.

Vid detaljplanering kan det finnas behov att säkerställa förutsättningar för att genomföra dagvattenlösningar med hjälp av planbestämmelser. Efter framtagande av detaljplan kan ett exploateringsavtal upprättas mellan kommun och en byggherre när det är annan part än kommunen som äger marken. Syfte är att reglera genomförandet av detaljplanen. I exploateringsavtalet kan exempelvis frågor om dagvattenhantering hanteras. Ett exploateringsavtal får avse åtagande för en exploatör att vidta eller finansiera dagvattenanläggningar. Åtgärderna som avtalas måste vara nödvändiga för detaljplanens genomförande.

För att dagvattenfrågan ska få en bra helhetslösning involveras olika avdelningar och bolag tidigt i planprocessen och i arbete med projekt. I samråd med VA-huvudmannen, genom Teknik i Väst AB, undersöks förutsättningarna för anslutning till det kommunala dagvattennätet.

Bygglov

Bygglovsdelen av miljö- och bygglovsavdelningen ansvarar för att dagvatten beaktas i bygglovsärenden och förhandsbesked. Markanvändningen ska vara lämplig även ur ett dagvatten-, skyfall- och översvämningssperspektiv. Där det finns detaljplan ska planbestämmelser och intentioner följas upp.

Vid bygglovsärenden inom verksamhetsområde för dagvatten ska VA-huvudmannen, genom Teknik i Väst AB, höras.

Miljö

Enligt miljöbalken kan hantering av dagvatten klassas som en miljöfarlig verksamhet vilket kan innebära att dagvattnet behöver fördröjas och renas. Miljödelen av miljö- och bygglovsavdelningen handlägger anmälningar och utövar tillsyn av dagvattenanläggningar.

Eda Bostads AB

Eda Bostads AB ansvarar för drift och skötsel av parker samt annan allmän platsmark enligt avtal med Eda kommun.

Dagvattenstrategi

Eda bostads AB ska bistå med sin kompetens inom växtlighet och skötsel av grönytor.

Väghållare

Väghållaren (statlig, kommun eller enskild) ansvarar för avledning och eventuell rening av dagvatten som uppkommer inom vägområdet. I områden där dagvattenavledningen behöver lösas i ett större sammanhang (verksamhetsområden) erbjuds väghållaren en anslutning till det kommunala dagvattennätet.

På uppdrag av Eda kommun ansvarar gatuverksamheten på Teknik i Väst AB för drift och skötsel av kommunala vägar.

Fastighetsägare

Fastighetsägare har ansvar för att hantera dagvatten som uppstår inom den egna fastigheten. Ansvaret gäller för både dagvatten i form av normala regn och vid skyfall. Vid ny- och ombyggnation ska marken planeras och byggas för en väl fungerande dagvattenhantering.

I områden där dagvattenavledningen måste lösas i ett större sammanhang (verksamhetsområden) anvisas fastighetsägare en anslutning till det allmänna dagvattennätet. Vid detaljplanlagt område utanför verksamhetsområde för dagvatten kan dagvattnet hanteras i exempelvis en gemensamhetsanläggning.

Eda kommuns viljeinriktning;

- I kommunen och de kommunala bolagen hjälps vi åt genom samarbete och samverkan. Vi tar tillvara på och drar nytta av varandras kompetenser. Synpunkter ska tidigt vid inhämtas vid detaljplanarbete eller projekt för att kunna beaktas i arbetet.
- Kostnadsfördelning av dagvatten- och skyfallsåtgärder ska utredas och fastställas i varje enskilt projekt i ett tidigt skede.
- Dagvattenanläggningar ska skötas så att de upprätthåller sin funktion över tid. Driftansvar ska utredas och fastställas i ett tidigt skede.
- I samband med förtätning eller ombyggnation av till exempel vägar, busshållplatser, parkeringar och lekplatser bör tillfälle tas för att förbättra förutsättningarna för en hållbar dagvattenhantering. Kommunen och dess bolag är stora fastighetsägare och har därmed möjlighet att föregå med gott exempel på hållbar dagvattenhantering